

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

א"פ 14629-07-19 ב' נ' מ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס) ואח'

בפני כב' השופטת סגלית אופק

מבקשים

1. א' ב', ת.ז. ...

נגד

משיבים

1. נ' מ' (אדם שמונה לו אפוטרופוס), ת.ז. ...
2. האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב, משרדי ממשלה
3. משרד הרווחה והשירותים החברתיים - תל אביב
4. ד' ב', דרכון

פסק דין

השאלה העומדת על הפרק- האם יש לאמץ את המלצת תסקיר מיום 4.9.2019 (להלן- "התסקיר") בעניין ביטול צו מינוי אפוטרופוס לגב' מ'?

תמצית העובדות הצריכות לעניין:

1. המבקש המתגורר בישראל, והמשיב 4 המתגורר בהולנד, הם ילדיה של המשיבה 1, גב' נ' מ' (להלן גם- "גב' מ'" או "האם").
2. גב' מ' קשישה בת 86, ילידת 1933, התאלמנה מבעלה בחודש אפריל 2019; היא מתגוררת בדירה בבעלותה ומסתייעת בשירותיה של עובדת זרה.
3. עפ"י התסקיר יש לגב' מ' הכנסה חודשית בסך של כ- 14,000 ₪ בחודש מקצבאות שונות וגמלה חלקית (לתקופה קצובה) מבעלה ז"ל, ויש לה הוצאה חודשית בסך של 7,000-8,000 ₪ לשכר המטפלת; והמבקש היה שותף עמה בחשבון הבנק (עד למינויו כאפוטרופוס – ראו להלן).
4. המבקש הגיש ביום 7.7.2019 בקשה למינוי אפוטרופוס על גופה ועל רכושה של גב' מ', בטענה כי איננה מסוגלת עוד לקבל החלטות בענייני רכוש ו/או גוף, ואף איננה יכולה לפעול למיצוי זכויותיה מול גורמים שונים; הוא מעוניין לפעול בערוצים השונים כמתחייב, ואף, במידת הצורך, למצוא עבורה מגורים בדור מוגן מתאים לצרכיה; הוא דואג לשלומה של אמו מאז ומתמיד, והוא גם היחידי מבני משפחה מדרגה ראשונה שנמצא בישראל. לפיכך, עתר המבקש להתמנות כאפוטרופוס במינוי כללי וקבוע (להלן- "הבקשה").

5. בד בבד הגיש המבקש בקשה לסעד של מינוי כאפוטרופוס זמני; ובימים 7.7.2019 ו- 8.7.2019 נעתרה בקשתו והוא התמנה אפוטרופוס למינוי כללי, זמני ל-6 חודשים. עם זאת, מינוי האפוטרופוס לרכוש הוגבל, בשלב זה, למימון צרכים שוטפים בלבד של האם.
6. ביום 25.8.2019 הגישו שירותי הרווחה בהרצליה תסקיר והמליצו לבטל את מינוי האפוטרופוס, בהסכמתם של גבי מ' והמבקש.
7. ביום 26.8.2019 התבקשו הצדדים ליתן תגובתם להמלצות התסקיר, ונקבע כי אי מתן תגובה תתפרש כהסכמה למתן תוקף של פסק דין להמלצות.
8. בתגובתו מיום 4.9.2019 התנגד המשיב להמלצות התסקיר וטען, בין היתר, כי האם איננה כשירה מבחינה משפטית/ מנטאלית, אין ביכולתה לדאוג לענייניה, ויש למנות לה אפוטרופוס ישראלי; המבקש שינה אסטרטגיה ופתאום טען כי האם כשירה מכיוון שידע שהמשיב יתעקש על מינוי אפוטרופוס ישראלי; קביעה כי האם כשירה תסלול את הדרך למבקש להשתלט על רכושה באמצעות החתמתה על צוואה חדשה בשעה שהיא איננה מבינה בדבר. לפיכך, ביקש המשיב למנות לאמו אפוטרופוס ישראלי ולמנות פסיכוגריאטר מומחה מטעם ביהמ"ש שיבחן את מצבה של האם.
9. בתגובתו מיום 16.9.2019 הסכים המבקש להמלצות התסקיר ועתר לביטול מינוי האפוטרופוס ולסגירת התיק לאור התסקיר וחוות הדעת של ד"ר פורטנוי מיום 6.8.2019. לטענתו, הוא הבין כי ההליך המשפטי מסב לאמו עגמת נפש, וכי היא רוצה, יכולה, מסוגלת ומעוניינת להתנהל ללא אפוטרופוס, והוא מוכן לסייע לה בכל הדרוש ואף להישאר אפוטרופוס היה ותרצה בכך, אך אינו מתכוון לכפות זאת עליה; מצבה של האם השתפר בהתאם לחוות הדעת ולתסקיר; ככל ולא תבוטל האפוטרופוס לאור התסקיר וחוות הדעת, אזי יש לשמוע את קולה של האם; לא נפל כל פגם מקצועי או ענייני בתסקיר ובחוות הדעת, מלבד שאינם מתיישבים עם תכניתו של המשיב למנות אפוטרופוס ישראלי ולהגביל את חירותה של האם; אין הצדקה למינוי אפוטרופוס זר.
10. עיון במערכת נט המשפט מעלה כי החלטה מיום 26.8.19 הומצאה לב"כ יועמ"ש רווחה. עד כה וחרף חלוף המועד, לא הגיש ב"כ יועמ"ש תגובתו. משכך, ובהמשך להחלטה הנ"ל יש לראותו מסכים להמלצות התסקיר.

דין והכרעה

11. סעיף 33(א)(4) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 מתיר לביהמ"ש למנות אפוטרופוס "לאדם אשר איננו יכול, דרך קבע, או דרך ארעי, לדאוג לענייניו, כולם או מקצתם ואין מי שמוסמך או מוכן לדאוג להם במקומו".
12. כידוע, מינוי אפוטרופוס לאדם הינו מהלך קשה ודרמטי, וביהמ"ש חייב לנקוט בו רק משוכנע כי אכן מתקיימים בנסיבות העניין הוראות החוק, וכי מדובר באדם שאיננו מסוגל "דרך קבע או דרך ארעי" לטפל בענייניו (עמ"ש (ת"א) 51527-09-17 מ.נ' א.פ.מ. (22.11.2017)).
13. בע"א 4377/04 הולצברג נ' מירז, פד"י סב(2) 661 (2007) נקבע: "...מינוי אפוטרופוס אחר" לפי סעיף 33(א)(4) לחוק הכשרות המשפטית נועד לניהול "ענייני החסוי", כולם או מקצתם, והוא מתבצע לאחר שהונחה בפני בית המשפט תשתית מתאימה

המלמדת, כי החסוי אינו מסוגל לדאוג להם בעצמו ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו... אין צורך להוכיח כי מאן דהוא אינו מסוגל לדאוג למכלול ענייניו או לפחות לרובם המכריע ודי אם קיימת אי יכולת חלקית שלו לדאוג לענייניו... מינוי של "אפוטרופוס אחר" לפי סעיף זה נועד, אפוא, להגן על אנשים – ולעיתים קרובות יהיו אלה הקשישים בקהילה – שאינם מסוגלים לכלכל את ענייניהם..."

14. בענייננו הבקשה למינוי אפוטרופוס נתמכה במסמכים כדלקמן:

מסמכי קופ"ח המתייחסים למצבה של גב' מ' שהיא חולת סכרת ואף עברה ניתוחים להחלפת פרקי הירכיים כאשר "הניתוח הראשון... גרם לנזק עצבי בירך שגרם לקשיים בהליכה ואי יציבות. עד עתה בעלה תמך בה בכל התפקוד היומיומי (ADL) ובתפקוד היומיומי המורחב... לרוע מזלה בעלה נפטר באופן פתאומי לפני כשבוע... בשל מצבה הרפואי נ' זקוקה כעת לעזרה מיידית לתפקוד היומיומי".

תעודת רופא של ד"ר יבגני מירושניק ממרפאות שר"פ פלוס מיום 2.7.2019 (להלן - "תעודת הרופא") שמצא אצל גב' מ': "ירידה בזיכרון לטווח קצר, ירידה בריכוז, חוסר התמצאות בזמן, מאוד אפסית... מודעת למצבה... שיפוט שמור... יודעת מה המשמעות של מושג האפוטרופוסות. מעוניינת שבן שלה ייקח על עצמו את התפקיד. מסכימה לכך שיש צורך במינוי אפוטרופוס...". משכך, העריך ד"ר מירושניק כי גב' מ' סובלת מ"ירידה קוגניטיבית משמעותית שדורש מינוי אפוטרופוס לענייני גוף ורכוש, עדיין קיימת מודעות למצב, בעלת שיפוט תקין שמאפשר לה להביע דעה לגבי מועמד ומעוניינת שבן שלה ייקח על עצמו את התפקיד".

15. לעומת זאת, עו"ס שפגשה את גב' מורגנשטרן אמנם התרשמה מבעיית זיכרון "אך לא כזו שדורשת מינוי אפוטרופוס", והיא המליצה על פנייה לאבחון נוסף שנערך ע"י הפסיכיאטר ד"ר פורטנוי (עמ' 2 לתסקיר).

16. ואכן, בחוות דעת רפואית של ד"ר פורטנוי מיום 6.8.2019 (להלן - "חוות הדעת הרפואית") הוא ציין, כי גב' מ' "דיברה לעניין... האפקט תאם לסיטואציה... התמצאה בזמן באופן חלקי... התמצאות תקינה במקום, במרחב ובעצמה. השיחה עמה הייתה לוגית, רציונאלית וקוהרנטית. קיימת הפרעה בזיכרון לטווח הקצר בדרגה בינונית... אך הייתה מציאותית ומודעת למצבה... בדיקת MMSE 25/30. ידעה את משמעות המילה "אפוטרופוס" וחשבה שאין לה צורך בכך". משכך, לדעתו, יש לגב' מורגנשטרן "ירידה קוגניטיבית במידה מתונה אך עדיין השיפוט תקין, מודעת למצבה ובעלת יכולת להביע את דעתה ורצונותיה באופן חופשי. היא מתבטאת באופן קוהרנטי ורציונלי. לאור האמור לעיל הנני ממליץ על ביטול המינוי של האפוטרופוס במצבה הנוכחי".

17. אמנם, המבקש הגיש את תעודת הרופא והוא אף טען ש"רק בזכות מינוי המבקש כאפוטרופוס לרכוש נמנעו פעולותיו של ד' (המשיב-ס.א) ונבצר מהאם להשתלט על רכושה ו/או להעביר סכומים אלו אל דן" (סעיף ד' לבקשה מיום 6.8.2019). עם זאת, לא ניתן להוציא מכלל אפשרות את השפעת הפטירה של בעלה ז"ל על גב' מ' בסמוך למועד עריכת תעודת הרופא הראשונה לעומת מצבה לאחר חלוף זמן בסמוך למועד עריכת חוות הדעת הרפואית.

18. הנה כי כן, גב' מורגנשטרן היא אשה קשישה, אך עפ"י ממצאים פסיכיאטריים של שני רופאים קיימת אצלה מודעות למצבה ושיפוט תקין, ועפ"י התרשמות של העו"ס היא

מסוגלת לדאוג לענייניה, כפי שהיה עד כה, בעזרת המבקש, ועפ"י ממצאים באבחון עדכני של ד"ר פורטנוי שהתבקש על ידי העו"ס, היא אינה זקוקה לאפטרופוס.

19. הכלל הוא שככל שאין ראיה בעלת משקל לסתירה של התסקיר, בית המשפט ייטה לאמץ את ממצאיו ומסקנותיו (נרע"א 4575/00 פלונית נ' אלמוני, פ"ד נה(2) 321 (2001)). תסקיר אמנם איננו חוות דעת מומחה כמשמעותה בסעיף 20 לפקודת הראיות [נוסח חדש] התשל"א-1970. עם זאת, לתסקיר מוענק מעמד מיוחד בחיקוקים שונים וכבר נקבע שיש ליתן לו משקל יתר, שכן פקיד הסעד, בדומה למומחה, הוא גורם אובייקטיבי וניטרלי הממלא חובתו בהתאם לחוק ועל פי החלטות בית המשפט (נע"א 3554/91 פלונית נ' היועמ"ש (9.10.1991); דמ"ש (חיפה) 72714-02-19 פלוני נ' פלונית (5.3.2019)). לפיכך, ולכאורה ככל שהתסקיר מבוסס על ממצאים, ראיות, חוות דעת וכיו"ב, ביהמ"ש ייטה לאמצו ולהיפך, ככל שמדובר על תסקיר המבוסס יותר על הערכות ו/או דעות אישיות, גם אם מקצועיות, כך ייקל על ביהמ"ש לדחות מסקנותיו והמלצותיו (תמ"ש (נצרת) 24846-03-15 פ.י.י. נ' ע.פ.מ. (31.8.2015)).

20. לאור כל האמור לעיל, וכאשר אף לא התבקשה ע"י המשיב חקירתה של העו"ס, על כל המשתמע מכך, לא מצאתי לסטות מהמלצת התסקיר.

סוף דבר

21. לפיכך אני מורה כדלקמן:

- א. צווי מינוי אפטרופוס זמני מהימים 7.7.2019 ו-8.7.2019 מבוטלים.
 - ב. המבקש משוחרר מתפקידו כאפטרופוס זמני לרכוש כפוף להגשת דוח סופי לאפ"כ כמקובל.
 - ג. המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.
- ניתן היום, כ"ד אלול תשע"ט, 24 ספטמבר 2019, בהעדר הצדדים.

סגלית אופק, שופטת